

Một số yếu tố ảnh hưởng đến sự sẵn sàng tâm lý của học viên chuẩn bị tốt nghiệp ở Trường Sĩ quan Lục quân

Nguyễn Chiến Thắng*

* Học viên, Lớp CH TLH 2022, Hệ 5, Học viện Chính trị

Received: 13/4/2023; Accepted: 21/4/2023; Published: 26/4/2023

Abstract: The time students prepare to graduate from school is a very important time for students. It marked an important turning point in their military career. In order to quickly adapt to military career activities, before graduating from school, in addition to specialized knowledge, students must also have good psychological readiness to be ready to accept all assigned tasks. Understanding the factors affecting students' psychological readiness to graduate and taking measures to help students have the best psychological readiness upon graduation is of great significance to students. pedagogical forces in the School.

Keywords: Graduation, psychological readiness, students.

1. Mở đầu

Trường Sĩ quan Lục quân 1 là trung tâm đào tạo sĩ quan chỉ huy - tham mưu Lục quân cấp phân đội trình độ đại học trong quân đội tại khu vực phía Bắc. Học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 là những nam thanh niên, nam quân nhân được tuyển chọn theo quy định của Bộ Quốc phòng, sau khi tốt nghiệp ra trường trở thành sĩ quan chỉ huy - tham mưu lục quân (CH-TMLQ) cấp phân đội, đảm nhiệm chức vụ ban đầu là Trung đội trưởng và tương đương, có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức tốt; có năng lực lãnh đạo, chỉ huy, điều hành huấn luyện và rèn luyện bộ đội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ được phân công.

Giai đoạn chuẩn bị tốt nghiệp ra trường là thời điểm rất quan trọng, đánh dấu bước ngoặt lớn trong cuộc đời binh nghiệp của mỗi học viên. Đây là khoảng thời gian cuối học viên thực hiện hoạt động học với tư cách là hoạt động chủ đạo, kết thúc giai đoạn này học viên chuyển sang môi trường hoạt động mới, trên cương vị công tác, chức trách, nhiệm vụ mới. Do đó, mỗi học viên cần hoàn thành đầy đủ các yêu cầu về học tập, rèn luyện và hoàn thiện các phẩm chất nhân cách nghề nghiệp quân sự. Mặt khác, để sớm thích nghi với hoạt động nghề nghiệp, trước khi tốt nghiệp ra trường học viên cần chú trọng hình thành, phát triển sự sẵn sàng bên trong với hoạt động nghề nghiệp, tức là phải có sự sẵn sàng tâm lý (SSTL) thật tốt. Từ đó, giúp người sĩ quan tương lai thực sự đủ tự tin, nhanh chóng hòa nhập với mọi mặt hoạt động của đơn vị mới, luôn luôn sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Thực tế cho thấy, phần lớn học viên Trường SQLQ1 khi tốt nghiệp ra trường

đã có bản lĩnh chính trị vững vàng, năng lực công tác tốt, hoàn thành chức trách, nhiệm vụ được giao. Tuy nhiên, vẫn còn không ít học viên gặp nhiều khó khăn và cần không ít thời gian để thích nghi với môi trường, nhiệm vụ mới. Đó là do họ còn thiếu sự chuẩn bị về tâm lý, chưa sẵn sàng tâm lý với việc thay đổi cương vị công tác sau khi ra trường.

2. Nội dung nghiên cứu

Sẵn sàng tâm lý tốt nghiệp ra trường của học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 chịu ảnh hưởng bởi nhiều yếu tố khác nhau, bao gồm cả yếu tố khách quan và yếu tố chủ quan.

2.1. Những yếu tố chủ quan

2.1.1. Đặc điểm tâm, sinh lý lứa tuổi của học viên

Nhìn chung, học viên chuẩn bị tốt nghiệp ra trường vừa có đặc điểm chung của người học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1, vừa mang những nét riêng của người sĩ quan tương lai, có những đặc điểm cần thiết, phù hợp với nghề nghiệp sĩ quan chỉ huy mà họ đã chọn nhưng cũng có những hạn chế nhất định. Điểm chung nhất là, học viên đều có nguyện vọng trở thành người cán bộ chỉ huy, sẵn sàng học tập, phấn đấu, quyết tâm vượt qua khó khăn. Đó là điều kiện thuận lợi cho công tác giáo dục, đào tạo nói chung và việc hình thành sự SSTL tốt nghiệp ra trường cho học viên nói riêng. Tuy nhiên, phần lớn học viên còn thiếu kinh nghiệm trong xem xét đánh giá các vấn đề chính trị - xã hội, nhận thức dễ phiến diện, thiếu sâu sắc, nhạy cảm về chính trị chưa cao, khả năng phân rõ đúng sai trong cuộc sống còn hạn chế. Đôi lúc, họ hình dung con đường đạt tới mục đích một cách chung chung, không thấy hết khó khăn sẽ gặp phải và

vì thế khi va vấp trong cuộc sống dễ bị nản chí.

2.1.2. Ý chí của học viên

Học viên trước khi tốt nghiệp ra trường cần có được sự SSTL cao để đối mặt với các tình huống khó khăn và căng thẳng trong công tác quân sự. Sự SSTL này phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó có ý chí. Nó giúp họ luôn khát khao và nỗ lực để phát triển bản thân, cải thiện kỹ năng và kiến thức để đáp ứng yêu cầu của công tác quân sự. Ý chí mạnh mẽ giúp các học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 tự tin và quyết tâm đạt được những mục tiêu đòi hỏi sự kiên trì và nỗ lực, đồng thời giúp họ vượt qua những khó khăn và thử thách trong quá trình học tập và rèn luyện. Ngược lại, nếu thiếu ý chí, các học viên sẽ cảm thấy mất động lực và không quyết tâm. Họ sẽ cảm thấy lo lắng và sợ hãi khi đối mặt với các tình huống căng thẳng, và không có đủ sự SSTL để đối phó với những thử thách.

2.1.3. Xu hướng nghề nghiệp quân sự của học viên

Xu hướng nghề nghiệp của học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 được hình thành và phát triển trên cơ sở giác ngộ mục tiêu lý tưởng, sự phấn đấu rèn luyện không ngừng của bản thân, là kết quả của sự giáo dục, định hướng của các lực lượng, các tổ chức trong nhà trường, với điều kiện sống và hoạt động thực tiễn nghề nghiệp, làm cho người học viên gắn bó với nghề, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Nếu xu hướng nghề nghiệp của học viên không phù hợp với khả năng, sở thích, hoặc giá trị cá nhân có thể dẫn đến sự mất cân bằng trong tâm lý và làm giảm sự SSTL. Điều này có thể dẫn đến sự bất mãn và giảm sự quyết tâm, tinh thần kiên trì và nỗ lực để đạt được mục tiêu. Họ cũng có thể cảm thấy lo lắng và sợ hãi về tương lai của mình, và không có đủ sự SSTL để đối phó với các thử thách trong công tác quân sự. Ngược lại, nếu xu hướng nghề nghiệp của học viên phù hợp với khả năng, sở thích và giá trị cá nhân có thể giúp tăng sự SSTL. Họ sẽ cảm thấy hài lòng và đam mê với nghề nghiệp của mình, và có đủ sự quyết tâm và nỗ lực để đạt được mục tiêu. Họ cũng sẽ tự tin hơn khi đối mặt với các thử thách trong công tác quân sự, và có sự SSTL để vượt qua chúng.

2.1.4. Năng lực quản lý, chỉ huy bộ đội của học viên

Hiện nay, trước sự phát triển của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, yêu cầu về năng lực của người sĩ quan CH-TMLQ cấp phân đội ngày càng cao, nhất là yêu cầu quản lý, chỉ huy bộ đội. Đối với học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 việc hình thành năng lực quản lý, chỉ huy bộ đội là một yêu cầu quan trọng, trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng, hiệu

quả hoàn thành nhiệm vụ được giao ở các đơn vị sau khi ra trường.

Nếu học viên có năng lực quản lý, chỉ huy cao, họ sẽ tự tin và có sự SSTL trong việc đối mặt với các tình huống khó khăn và thách thức trong công tác quân sự. Họ có khả năng phân tích, đánh giá và đưa ra các quyết định một cách nhanh chóng, chính xác và hiệu quả. Những học viên có năng lực quản lý, chỉ huy cao cũng thường được tôn trọng và tin nhiệm của cả tập thể quân nhân và từng quân nhân, điều này có thể giúp tăng thêm sự tự tin và sự SSTL của họ. Ngược lại, nếu học viên thiếu năng lực quản lý, chỉ huy họ có thể không có đủ sự tự tin và SSTL để đối mặt với các thách thức trong công việc. Họ sẽ gặp nhiều khó khăn trong việc quản lý cấp dưới và chỉ huy đơn vị thực hiện các nhiệm vụ. Điều đó sẽ ảnh hưởng đến sự tôn trọng và tin nhiệm của tập thể quân nhân, từ đó giảm bớt sự tự tin và SSTL của học viên trước khi ra trường.

2.1.5. Sự thành thạo các kỹ xảo, kỹ năng nghề nghiệp quân sự của học viên

Đây là yếu tố rất quan trọng bảo đảm cho sự thành thạo nghiệp vụ quân sự, ảnh hưởng tới SSTL của học viên khi thực hiện nhiệm vụ huấn luyện, rèn luyện ở đơn vị sau khi ra trường. Học viên nếu có kỹ xảo, kỹ năng tốt, thành thạo trong huấn luyện chiến đấu sẽ giúp cho họ luôn tự tin, làm chủ được mọi vũ khí trang bị kỹ thuật, khả năng cũng như kinh nghiệm bản thân để sử dụng vào xử trí các tình huống, từ đó nâng cao SSTL tốt nghiệp ra trường cho học viên. Để nâng cao SSTL tốt nghiệp ra trường cho học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 thì việc hình thành, nâng cao trình độ thành thạo kỹ xảo, kỹ năng phải được tiến hành thường xuyên, liên tục thông qua thực tiễn huấn luyện, rèn luyện trong suốt quá trình học tập tại trường, ngay từ khi bắt đầu nhập học đến khi tốt nghiệp ra trường.

2.2. Những yếu tố khách quan

2.2.1. Yêu cầu của Quân đội đối với chức trách, nhiệm vụ của người sĩ quan chỉ huy cấp phân đội

Học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 sau khi tốt nghiệp ra trường sẽ đảm nhiệm chức vụ ban đầu là trung đội trưởng và tương đương. Họ là những cán bộ trực tiếp cùng ăn, ở, sinh hoạt học tập và công tác hằng ngày với chiến sĩ; trực tiếp quản lý tình hình mọi mặt của đơn vị từ con người đến VKTB và cơ sở vật chất, chỉ huy chiến sĩ thuộc quyền thực hiện thắng lợi nghị quyết của cấp ủy và nhiệm vụ của đơn vị, cũng như thực hiện các chế độ nền nếp chính quy, chấp hành kỷ luật quân đội, pháp luật Nhà nước...

Bên cạnh đó, người sĩ quan chỉ huy còn là người giáo viên trực tiếp tổ chức huấn luyện, giáo dục chính trị cho bộ đội theo nội dung chương trình huấn luyện, chỉ lệnh và kế hoạch huấn luyện đề ra, đồng thời cũng chính là người chăm lo đời sống vật chất tinh thần của bộ đội.

2.2.2. Sự phân công, điều động công tác sau khi ra trường

Học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 sau khi tốt nghiệp ra trường sẽ được phân công về các đơn vị trong toàn quân (về cơ bản sẽ được phân công công tác tại các đơn vị có địa bàn đóng quân từ quân khu 4 trở ra miền Bắc). Tuy nhiên, nơi công tác có thể giống hoặc không giống với nguyện vọng mà học viên đăng ký. Ngoài ra, có học viên sẽ được phân công công tác ở những nơi còn khó khăn, vùng sâu, vùng xa... điều này làm xuất hiện tâm lý ngại khó, ngại khổ, ngại xa gia đình... tất cả những nhân tố này tác động, chi phối tới tư tưởng, tâm lý, tình cảm của học viên dẫn tới sự sợ hãi, lo lắng, thiếu SSTL của học viên trước khi tốt nghiệp ra trường.

2.2.3. Môi trường sư phạm quân sự

Chất lượng GD&ĐT bị chi phối bởi nhiều nhân tố, mỗi nhân tố đều có vai trò, vị trí nhất định, nhưng xét đến cùng chất lượng giáo dục, đào tạo của mọi nhà trường phụ thuộc rất lớn vào môi trường sư phạm. Sự tác động của đội ngũ giảng viên và các lực lượng sư phạm có tác động rất lớn đến việc hình thành tình cảm, đạo đức nghề nghiệp và SSTL cho học viên trong cả quá trình đào tạo và khi tốt nghiệp ra trường. Môi trường sư phạm quân sự của Trường Sĩ quan Lục quân 1 có nhiều khác biệt so với môi trường học tập thông thường và các trường quân sự khác. Đây là môi trường sư phạm quân sự có tính kỷ luật cao, với quy định nghiêm ngặt và sự giám sát khắt khe từ giáo viên và CBQL. Học viên trong quá trình học tập thường xuyên phải đối mặt với áp lực và căng thẳng từ nội dung, hình thức học tập và phương pháp giảng dạy của giảng viên. Điều này có tác động không nhỏ đến sự hình thành SSTL của học viên, đặc biệt là đối với những học viên có tính cách thiếu hiểu và đòi hỏi sự tự do.

2.2.4. Đội ngũ cán bộ quản lý học viên

Đội ngũ cán bộ quản lý là những người thường xuyên, trực tiếp truyền thụ kinh nghiệm, giáo dục và rèn luyện học viên. Vì vậy, nhân cách của đội ngũ cán bộ quản lý học viên với vai trò là những “người thầy tại chỗ” luôn ảnh hưởng mạnh mẽ, chi phối sâu sắc đến tình cảm, thái độ, quyết tâm của học viên đối với hoạt động học tập, rèn luyện. Có những cán

bộ quản lý học viên trở thành hình mẫu lý tưởng để học viên phấn đấu, noi theo trong quá trình học tập, rèn luyện tại nhà trường. Người cán bộ quản lý sẽ là những yếu tố trực tiếp tác động tới sự hình thành SSTL của học viên.

2.2.5. Bầu không khí tâm lý trong tập thể học viên

Bầu không khí tâm lý trong tập thể học viên có vai trò quan trọng và ảnh hưởng tới SSTL của học viên trước khi tốt nghiệp ra trường. Nếu trong thời gian học viên chuẩn bị tốt nghiệp ra trường, người cán bộ và tập thể học viên xây dựng được bầu không khí tâm lý tích cực, lành mạnh, đòi hỏi cao lẫn nhau, quan tâm giúp đỡ lẫn nhau, kết quả hoạt động của tập thể luôn ở mức cao, sự quan tâm của lãnh đạo, chỉ huy của đơn vị tới nhiệm vụ ra trường của học viên sẽ tạo ra tính tích cực tới ý thức, tình cảm, trách nhiệm của học viên, làm họ yên tâm phấn đấu, phấn khởi, tích cực rèn luyện, sẵn sàng đón nhận nhiệm vụ, đây là yếu tố tạo nên tính SSTL cho học viên.

3. Kết luận

Trạng thái sẵn sàng tâm lý tốt nghiệp ra trường của học viên Trường Sĩ quan Lục quân 1 chịu ảnh hưởng bởi các yếu tố khách quan và chủ quan. Tất cả những yếu tố đó có quan hệ chặt chẽ, thống nhất, quy định, bổ sung cho nhau. Tuy nhiên, chúng tác động không ngang bằng nhau, có những yếu tố tác động trực tiếp, có những yếu tố tác động gián tiếp ở một phạm vi và mỗi góc độ khác nhau. Do đó, cần có nhiều biện pháp tổng thể để trong quá trình học tập và rèn luyện người học viên phải phát huy tối đa những yếu tố tích cực, giảm thiểu những yếu tố tiêu cực nhằm hình thành tính sẵn sàng tâm lý trong suốt quá trình đào tạo cũng như trước khi tốt nghiệp ra trường, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao./.

Tài liệu tham khảo:

1. Trần Danh Bích (2000), *Xây dựng đội ngũ cán bộ Quân đội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong giai đoạn cách mạng mới*, Nxb QĐND, Hà Nội.
2. G.D. Lucov (1963), *Tâm lý học trong công tác huấn luyện và giáo dục chiến sĩ*, Tập 2, Nxb QĐND Hà Nội.
3. Đào Thị Oanh (2008), *Tâm lý học lao động*, Nxb ĐHS, Hà Nội.
4. Nguyễn Ngọc Phú (2004), *Một số vấn đề Tâm lý học quân sự trong xây dựng Quân đội*, Nxb QĐND, Hà Nội.
5. Tổng cục Chính trị (2000), *Xây dựng đội ngũ cán bộ Quân đội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong giai đoạn cách mạng mới*, Nxb QĐND, Hà Nội.